

TARTALOM

Előszó	5
I. JOGI ALAPFOGALMAK	7
1. A jog fogalma	7
2. A jogrendszer felépítése, a közjog és a magánjog	11
3. A jogszabályi hierarchia, a jogi norma	14
II. ALKOTMÁNYJOG	17
4. Az alkotmány fogalma	17
5. Az alkotmányosság története	25
6. Jogállamiság és a demokrácia alapintézményei	27
7. Államformák	28
8. Magyarország Alaptörvénye	29
9. Az önkormányzatiság	40
III. A POLGÁRI JOG	47
10. A polgári jogviszony	47
11. Az öröklés	57
12. A tulajdonjog	64
13. A szerződések	79
14. A polgári jogi kártérítési felelősség rendszere	102
15. Az egyes szerződés fajták	115
IV. A NEMZETKÖZI KERESKEDELMI JOG	145
16. A nemzetközi kereskedelmi jog alapjai	145
17. Fizetések a nemzetközi kereskedelmi jogban	173
V. A GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK	179
18. Gazdasági társaságokra vonatkozó szabályok	179
19. A gazdasági társaságok testületeire, vezető tisztségviselőire vonatkozó különös szabályok	188
20. A gazdasági társaságok jogutódlással történő megszűnése	194
21. Az egyes gazdasági társaságok	200
22. Az európai részvénytársaság	235
23. A szövetkezet	246
24. Elsődlegesen nonprofit szervezetek	248
25. Az egyéni vállalkozó – egyéni cég	254
VI. A CÉGELJÁRÁS	258
26. A cégeljárás	258
VII. A FIZETÉSKÉPTELENSÉGI ELJÁRÁSOK	269
27. Csődeljárás, felszámolási eljárás és végelszámolás	269
VIII. ALTERNATÍV VITARENDEZÉSI MÓDSZEREK	286

28. Választottbíróvági ítélkezés és meditáció a gazdasági jogban	286
IX. EGYES GAZDASÁGI BŰNCSELEKMÉNYEK	294
29. A gazdasági bűncselekményekről általában	294
X. A MUNKAJOG	313
30. A munkajog szabályai	313
Záró gondolatok	327

ELŐSZÓ

Mi a jog? – tette fel a kérdést híres könyvében, A jog fogalmában H. L. A. Hart, az oxfordi egyetem egykori tanára. Ő úgy vélte – és ez volt könyvének konklúziója is – hogy nem lehet egyetlen egyszerű meghatározással, definícióval válaszolni erre a kérdésre. Mégis a jogászok minden nemzedéke megpróbál valamilyen könnyen megfogalmazható választ találni, több-kevesebb sikerrel.

Egy ilyen kísérlet a következőképpen hangzik: „Ius est ars boni et aequi” azaz a jog a jó és igazságos (vagy más fordításban: a jó és méltányos) művészete. Az öt római „remekjogász”, avagy legnagyobb jogtudós egyike, Ulpianus írta le e szavakat ezer-nyolcszáz évvel ezelőtt. Bár visszatekintve kifejezetten optimistának és naivnak hatnak a szavai, valójában mégis, a mi korunkban is megfontolásra érdemesek.

A jó és az igazságos – legalábbis a jogban – relatív fogalmak. Minden jogász, aki volt már tárgyalóteremben tudja, hogy mindegyik félnek – felperesnek és alperesnek, sértettnek és vádlottnak – egyaránt megvan a saját igazsága, amihez ragaszkodik, és amit könnyen azonosít valamilyen tőlünk független örök igazsággal. Beláthatjuk, hogy néhány ilyen eset után a jogász éppúgy, mint a laikus hamar elveti, hogy ilyen örök igazság, még ha létezik is, szerepet játszhat az egyes, konkrét vitáinkban. De azt is tudjuk, hogy a jogvita eldöntésekor – legalábbis részben – nekünk is és az erre kijelölt személynek, azaz a bírónak is valamelyik igazság mellé oda kell állnunk. El kell fogadnunk, a másikat pedig el kell vetnünk; sőt többet is kell tennünk – ahogyan a magyar nyelv olyan szemléletesen kifejezi: igazságot kell tennünk. Ez valóban művészet. Nem egyszerűen mesterség tehát, és főleg nem mechanikus tevékenység, amelynek során – ahogyan napjainkban sokan, még jogászok is hiszik – a törvénykönyv betűje szerint futószalagon osztjuk az igazságot. Nem. Ha valóban jól gyakorolják, a jog művészet, amely úgy marad összhangban a jogszabály betűjével és szellemével, hogy közben elegánsan egyensúlyozik a két fél igazsága között, és olyan döntést hoz, amely a leginkább közel áll az objektív – rajtunk kívül álló – igazsághoz; mindeközben pedig soha nem válik embertelemné és érzéketlenné. Így válik az igazságosság egyszersmind jóvá is, a szó erkölcsi értelmében, és ugyanakkor a szó másik jelentése szerint helyessé is, azaz olyanná, amely illeszkedik a jogrendszer keretei közé, és ami még fontosabb, ami eléri a célját: lezárja, sőt ha lehet, megoldja a vitát.

Nem célunk, hogy e során az olvasó ulpianusi értelemben művészévé váljon a jognak, de az mindenképpen, hogy olyan könyv használata során olyan áttekintést nyújtsunk, amely hasznos segítség lehet a jogi problémák megértésében és az eligazodásban a jog különféle területein.

Ezt fontosnak érezzük, hiszen a jog meghatározza mindennapjainkat. Olyan területről

beszélünk, amivel folyamatosan találkozunk: ha vásárolunk a boltban, ha házasságot kötünk, ha dolgozunk, vagy éppen céget alapítunk, esetleg balesetet szenvedünk, mindig találkozunk azzal, hogy tetteinknek jogi következményeik vannak. Könyvünknek éppen az a célja, hogy segítséget nyújtson tájékozódni ebben a világban.

Könyvünk tankönyv, elsődlegesen az oktatás eszköze. Éppen ezért gyakorlat-orientált módon kétszer 15 fejezetre osztottuk a könyvet, illeszkedve a két féléves Gazdasági jog tantárgy órarendi struktúrájához; az első rész az általános jogi alapismereteket, a második rész pedig a specifikusan gazdasági jogi ismereteket tartalmazza.

Ugyanakkor, bár a könyvben található anyag az általában gyakorlatban szükséges ismereteket foglalja magában, és nem a teljesség igényével készült, de mivel kifejezetten a jövő gazdasági szakembereinek íródott, az ismeretterjesztésen kívül az is a célunk, hogy hallgatók számára jogi kérdések, problémák megértéséhez kézikönyvként is használható legyen a későbbiekben.

Végezetül, ahogy mondtuk, könyvünknek nem lehet célja a jog művészetének teljes átadása; de ha az olvasó a könyv végére megérez valamit abból, amit Domitius Ulpianus a jó és igazságos művészetének nevezett, akkor bizonyosan elértük célunkat.